

#POZDRAJ BÓH ČASOPÍS EVANGELSKÝCH SERBOW

9. číslo

Budyšin, septembris 1955

Létník 5

Zamóžeš ty to: Być we wšěch starosćach bjez starosće?

1. Petr. 5, 7

Njewzach tuto słowo z 1. Pětroweho lista samowolne. Né, wono je nam wšem date za hešlo 3. tydženja tutoho měsaca. A za čo to? Jo rozpominac, a hdyž při tym do čista njepříndžeš, Bibliju wzać a tam pytać, što tam dokolowoko steji, zo by wšo dōwučerpal a sebi tak pěknje dosc námérił za cyly tydženj, ach, za čas žiwjenja. Přetož sy-li swěru pytal, čerpał a so modlil, zamóžeš być we wšěch starosćach bjez starosće. Tež ty to budžeš, chiba zo je tebi wěru a dowěru do Boha nakisala tamna čłowska mudrosć, w kotrejž chcedža wědzeć a wućić: Njeje stworičela a tuž njeje tež Boha! Ale njemyslu sebi, zo na tuton lěp zlězeš. To by tola rěkalo, Bože zjewjenje w Bibliji a w Chrystusu Jezusu zamučić z něčim, štož njeje žane wědženje, ale něšto, štož čłowiekojo jenož wěrja ale njewěža. Čłowski rozum njedosaha, dowusłědić a dopokazać, zo Boh njeje.

Z tym smy wosredź wulkeje starosće, kotraž nas — a tebje tola tež! — nadběhuje, hdyž myslimy na džeci a młodžinu. A su stari wuzamknjeni? A čehodla je tuta starosć tak wulka? Dokelž je liwkoś we wosadach tak wulka a w jich wjele swojbach tež! A hlej! Tu dyrbiš tutu wulku starosć čisnyć na Boha! To rěka: nutrne chutne dobroprošeňje swěru činić a to hamjen k tomu dyrbi twoje žiwjenje być. Dyrbiš ze słowom a ze skutkom domach a wonkach swědčić wo žiwej křesijanskej wěrje, předewšěm tež z tym, zo swjetic swěru sobu njedželski a swjaty džen Božu službu w Božim domje a zo sy swěrny hosć při Božim blidže. Tole je wšěch starosćow najwjeteša starosć. Přetož podleža-li naše wosady a tak naš lud, potom je horje hač zlē! Čitaj tola, što stučku dale steji: „Budžće strozbni a stražujće! Přetož waš

preciwnik, čert, chodži wokoło jako rujacy law a pyta, koho by požrěl.“ Tohodla pak je runje twoja wěc, křesijano, křesijanka — a tak tež koždeho, kiž chec křesijan być — zo činiš, zo do skutka stajiš z wutrobu, ze słowom, ze skutkem a z modlitwu to wolace budžace: „Wšitku wašu starosć čisnje na Boha!“ Přetož wono je a wostanje při tym: „Boh so za nas stara“, Boh, kiž je a wostanje hač do wěčnosće a tych swojich njepušći.

Tole bě ta starosć, kotraž wšityceny jenak mamy — my křesijenjo. Smy-li tu swěrni namakani, smy tež či, kotraž swojedla a swojeje wěry dla, kotraž je runje tak wohrožena, zhibuja koždy džen swojej koleni před Bohom, njemyslo, zo so jim njemohlo ničo stać. Né, stučku předy steji: „Ponižujće so pod Božu mócnu ruku, zo by won was powyšil w swoim času!“ — A tež tu rěka: Swjeć Bože služby swěru sobu zjawnje a sprawnje, zo by byl w tajkim zjednočenstwie wěrjacych sam skručeny we wěrje a druhim pomhał, zo tež skručeni su, a zo by zaso druhich wabił, zo tež přińdu do Božej služby a zo by byla tak syla wuznawacych a so modlacych wjetša a sylniša. Ale runje tole je něšto, štož jich wjele křesijianow na starosći nima, mjenujcy, zo maš tež druhich dla kemši chodžić a wuznawać a jich wabić do kruteje wěry. Hdyž hdy, je tole runje sobu najnuzniše!

Hdyž smy tute starosće wše spoznali a zapřimnyli, zo su nam chutny nadawk, njebudže nam čežko, zo činimy wšityceny z tymi starosćemi, kotrež koždy sam za so ma, po našim słowje? „Wšitku wašu starosć čisnje na Boha! — Won so za was stara!“ Stajichmy wuwołanske znamješko k tomu!!! Kelko křesijianow staji pak präserske znamješko? a to nic jenož jene! To čini pak jenož křesijan.

kotraž je w swojej modlitwie za byl 3. próstwy: „Twoja wola so stań, kaž na njebju tak tež na zemi“, ju dokončejo: „tak tež na mni a přez mnie!“ A křesijan, kiž drje je so modlil: „wodaj nam naše winy, jako my wodawamy našim winikam“, ale pak to njeje činił, njeje wodał swojim winikam, so njedžiwa, zo wuslyšenje prósty njedostanje. Boh dyrbi tak dobročiwy być a wodać, won pak nic! Kajke to křesijanstwo!

Njedžiwa tajkich płaći njepowalne „Wšitku wašu starosć čisnje na Boha, přetož won so za was stara!“ My mamy tola Bibliju před sobu. Čitaj w njej te městna, na kotrež tebje stučcy přistajene pokazki pokazuja! Ty stejiš před Chrystusom, kiž tebje pokazuje na ptački a ptaki. Chceš ty jeho, Chrystusa, lhara scinić? Njedýrbiš wjele bole sebje, swoju wěru, swoju dowěru, swoje modlenje, swoje cyle zadžerženje pruwować? Haj reformator Luther činješe po Chrystusowym pokiwie. Won zaby wše swoje starosće — a won měješe drje jich dosć! — Hdyž ptačatka spěvać slyšeše. Rozpominaj tež ty, štož steji pola Matth. 6,26.

Slawny wunamakar a twarc železnicow, dr. W. Schmidt, kiž bě hustodosć pjenjez dla we wuskościach, přeco zaso pak pomoc namaka a dosta, bě sebi za zasadu wudobył: „Mam jenož tu jedničku starosć, so njestarać!“ Kak hdy by tež ty sebi tutu zasadu wudobył, a to z mocami, z kotrymiž sebi ju dr. Schmidt wudoby, z mocami křesijanskej wěry, z Božim słowom a z modlenjom! A z tutej zasadu do žiwjenja sebje dla a druhich dla! Tak budžeš žohnowany a budžeš ze žohnowanjem druhim! Štó to nochcył? Tuž či njedaj to prašenje pokoja: Zamóžeš ty to: Być we wšěch starosćach bjez starosće? Doniž njejsy mištr w tutym! K. W.

Běchmy po puću

Hdyž so někak hodži, wujědžemy sebi kožde lěto raz z omnibusom do kraja won. Dajće sebi powědać, što lětsa widžachmy a nažonichmy.

10. njedželu po swjatej Trojicy, 14. žnjenica, wotjědžechmy rano ale cyle z dypkom we 8 hodž. při rjanym wjedrje přez rjany Budyšin po Wosporskej droze najprjedy do Kotec.

Kotecy

Kotecy mějachu za nas předeším dwoji zajim.

W Kotecach so runje tak kaž pola nas w Njeswačidle w poslednej wojnje Boži dom dospolnje wupali a nětko je tež zaso natwarjeny. Architekt Kotečanskeho Božeho domu, Fritz Steudtner z Drježdán, je nam znaty, přetož je tež nam za natwar našeje cyrkwe swój namjet podał. My pak sebi potom za architektu profesora Oswina Hempela z Drježdán wuzwolichmy. Tuž běchmy wcipni, kak je Steudtner swoj nadawk w Kotecach dopjelníl. Kotečanska cyrkwička běše do wojny jena z najluboznišich malych Božich domow našeje serbskeje Lužicy, ale tež nowa cyrkje steji hodna porno předadwzej. Hižom zwonkowny napohlad je rjany — tajki kaž něhdy, jenož zo třečha njeje ze šindzleimi kryta. Mi pak so nětciši čerwjeny cyhel skoro hišče lepje lubi, hač z mocu sebi wunužowane prazastarske šindzle. Znutřka je cyrkwička rjana písana wuhotowana. Wjerch je deskowany a k jeho jasnym, milym barbam rady horje zhladuješ. Lawki maju nadobnu formu a derje so na nich sedži. Wosebje rjenje pak z wobrazami a napisami je lubja wudebjena. Tež serbske napismo tam namakaš. Napismo je bjez koždeho ortografiskeho zmylka. — Předołho njemožachmy so w Kotecach komdžić, dokelž chcyhmy tola do Wosporka kemši. Dacy k omnibusowej příndzechmy nimo fary. Ta wšak bohužel wokřewjaca nje-wupada.

Wospork

Dojedžechmy tam zahe dosć kemši. Běše 10. njedžela po swjatej Trojicy. Zo by nam tola był přikład židowskeho luda sylne naominanje: Bože słowo njezacpi-

wać. Kajki budže přichod našeho serbskeho luda? Kak budu so stawizny swěta dale wuwiwać? Hač so Boh Knjez w njebjesach hižom rudži člowjestwa dla, kotrež by chcył před smjeru wuchować, ale člowjekojo ze wšej pröcu swoje skażenie pytaju? Do wobjeda dojdzechmy nimo mlyna hišće kusk po rěcy horje přez rjanu dolinu.

Po tunim a z nutrnym džakom wužitym wobjede zesydachmy so zaso do swojego nic runje jara rjaneho awta, zo bychmy jeli do wosady Jana Kiličana a Matej Urbana, do Wukrančic.

Wukrančicy

Tu je potajkim tež Jan Kiličan skutkował, na kotrehož hižom w Kotecach spominachmy. Tuž přečitach z Cijonskich hlosow jeho hnajacu pšeń.

Mročele čahnu,
Twjerdziżnu žanu
Ducy sej po puću njetwarja.
Takle so druhyd
Cuzomnik tudy
W wichorach storkany dale ma.
Njesteji wjace,
Wobstajne šacy
Z wutrobu swěrnišo požada.
Chwila je kuša,
Njekomdž so, duša,
Chwataj ty k přichodej Božeho dnja.

A tež jeho pobožne z narodnej lubosću so horjace napominanje:

Serbja zachowajće swěru
swojich wotcow rěč a wěru.

Dokelž mějachmy tež tajkich mjez nami, kotriž serbski njerozumja, wobej pěsni tež hnydom přeložich. Njech tež Němcy zhnaja, kajkich nadobnych muži je Boh Knjez tež nam Serbam dał.

A tu je tež Matej Urban předołał, naš serbski Homer.

Tehodla njech su nam Wukrančicy stajnj lube!

Jich Boži dom je hnajacy — ze swojej wulkej chudobu.

Młody wosadny farar nam swěru rozestaja, zo su Wukrančicy w uniowanej wokolinje starolutheraska wosada. Sće to wšitcy rozumieli, moji lubi wosadni, kotriž běše sobu? Stawizny našeje cyrkwe wšak njejsu stajnj lochko rozumić!

Chudži wosadni sej z wulkej woporniwości swój Boži dom natwarichu.

Zadyn bohaty patron jim při tym njepomhaše. Tohodla je tež jich cyrkwička hnajaca w swojej chudobje.

Dolha Boršć

Dyrbju za Was čitarjow přistajić, zo tale wjes na němski „Förstgen“ rěka a je při droze wot Budyšina do Niskeje.

Tež něhdy tak jara rjany Boži dom w Dolhei Boršći so w poslednej wojnje do čista zniči. Jako tam před lětami běch, započachu wěžu twarić. Haj, zawěrnje, tam započachu z wěžu, ale nětk pak je tež cyrkje dotwarjena. A kak rjenje! Tale cyrkje je naše Njeswačidskej někak podobna, ze swojim syrym drjewom. Rjemjeslnicy, česlojo, blidarjo, kowarjo dachu ze swojim sprocnivym ručnym dželom twarjenju jeho wuznam. Hišće mamy tu a tam rjemjeslnikow, kotriž so wusteja na swoje dželo. Wažny sej jich, doniž jich hišće mamy!

Na pohrebništu stupichmy k rowej Krušwicy a přečitachmy sej tam jeho peseń: Rad domoj bych šol. Přeložk wosebje našich Němcow, kotriž běchu hakle po wojnje do našeje wosady přiča-nyli, hłuboko hnaješe.

Chrjebja

W Chrjebji skutkuje farar Garbe, kotriž do wojny we Wochozach porjadne serbski předowaše. Tohodla jeho tehdom do Hornjeje Ślezyskeje přesadžichu, zo by jemu to zašlo.

W Chrjebji bě něhdy z fararjom nan Budyšinskeho fararja Šeracha, kotriž je sebi wulke mjeno činił jako pčolar a jako serbski kěrlušer. Rjana železna tafla doprina na nědušeho Chrjebjanského fararja Šeracha. Tuta tafla je tež zajimawa, dokelž je so něhdy tuto železo w Chrjebji a we wokolinje dobývalo.

Chrjebjanski Boži dom je hižom wot wonka swojorazny, ale hišće wjèle bole znutřka. Chětro čmowy je ze swojimaj dwěmaj lěbjomaj. Ale w tajkim načmičkojtym domje čuješ so někak deřje wuchowany. Stóž je raz we nim pobyl, drje jon tak lochce njezabudže. Wosadna fararka nam rozkladowaše rjanosće Božeho domu, jeho klětku, rjane pisané lubje. Tež tu nadejdzechmy

serbske napismo. W Chrjebi je wšak tež něhdy skutkował njezapomnity założer našego wosadnika „Pomhaj Bóh“, dr. dr. Selle. Tež jedyn z tych muži, za kotrež dyrbimy my Serbja Bohu džakowni być.

„A tamle w předadzej loži smy kachle stajili, zo može naš cyrkwiński chor tež w zymje tam zwučować“, nam fararka dale rozpowědaše.

„Ach — tak — pola Was cyrkwiński chor w cyrkwi zwučuje?“

„Hdze dha hewak?“

„To maće pak tež prawje! Hdze móhl cyrkwiński chor hewak tež zwučować?“

Klětno

Po šalcy kofeja, kotruž w Nowej Wsy pola Mikowa wupichmy, jědzechmy potom dale do Klětneho a wobhladachmy sej tam ewangelsku cyrkej krajneje cyrkwi. Je tam čisće při samej holi tež hišče starolutherska cyrkwička, hdžež Wukrančanski farar prěduje. W swojej poniżej chudobje je swojej sotře we Wukrančicach podobna.

My pak stupichmy do znowa natwarjeneho Božeho domu wsředz wsy. Klětno ma z Dolhej Boršču. Kotecami. Njeswačidłom, Rychwaldom. Wojerecami a Wjerbnom w Delnej Lužicy samsny dońt, zo so cyrkej we wojnje do čista wotpali. Ale Klětnjanska cyrkej jako přenja zaso steješe z rjanej wěžu, z 3 zwonami w njej, z nowymi pišćelemi, kotrež maju 3 manuale, z rjanim jandželom, kotryž dupu nošo so

z wjercha na křčenjach dele pušča. Třečha je hižom druhi raz z cyhelemi derje zakryta, dokelž běchu prénje powojnske cyhele hižom dodžeržane.

A to wšitko z darow wosadnych!

Woltar z wobrazami Lukasa Kranacha — abo tola jeho šule — bě wosadny farar za čas wojny sobu na čekanje wzal a je jón tak swojej wosadže wuchował. Bě to chwalobny skutk. Tehdom wšak měješe koždy sam ze sobu dosć činíci.

Delni Wujezd

Delnjo-Wujezdžanska cyrkej je parla mjez našimi Božimi domami! Njeznaju stawizny Delnjeho Wujezda. Ale tuton Boži dom drje njeje natwarjeny ze srđkow wosadnych, ale patron je najskeře za swoje pjenjezy a po swojich myslach jón natwaril. Bohače je wuhotowany. Ma tajki prawy wjesoly, swjedženski raz. Snano změjemy swoj Serbski cyrkwiński džen 1956 w Delnim Wujezdže. Potom změja Serbja tež z dalších wosadow skladnosć, tuton rjany Boži dom wohladać.

Jako so tam zejdzechmy, so započa směrkać. W duchu sej wosjetowachmy cyły rjany džen hišče raz. Kak vjele rjaneho su nam tola wumělcy w našich Božich domach za čas lětstokow nawobradželi. Bohatstwo Božeho Ewangelija so nam widzomnje tam jewi. Kultura zašlosće a přitomnosće je swoje nadobne plody za česć Božu přinošovala, byrnjež nochcemy z tym wšitko a wšo schwalić, štož w našich cyrkwiach namakaš.

W.

Sotry murjuja

Zo naše ewangelske sotry wšomžnego a njemožnego dokonjeja, zo su „holcy za wšitko“, to koždy wě. Chorych hladać, džěći pěstonić, za młodžinu so starać, starym lubošć wopokazać, w domje, w zahrodze a na polu chwatajcy dželać, so z wědomosću a z wumělstm waběrać a hišče to a tamne, to je jich nadawk a powołanie Bohu k česći! Ale sotry w swojej nam wšitkim znatej drasće na a při twarje z mulerskej lžici, džen wote dnja, tydžen wot tydženja, měsac wot měsaca, to je njewšedny napohlad. A tola mějachu tuton na-

pohlad 1950/51 we wulkim měsće wječornego džela našeho wótceho kraja, mjenujcy w Darmstadt, hdžež sej nowozaložene ewangelske Marijne sotry same swój maćerny dom a swoju kapalu natwarichu.

Młode holcy běchu tute Marijne sotry, kiž běchu so w dowójnskim a we wójnskim času swěru měle k swojim cyrkwińskim bibliskim kruham (Mädchenbibelkreise). Kaž někotre němske město — w našej bliskoſći Drježdany — bu Darmstadt w jednej nocu zniczene, a to 12. septembra 1944. Kaž drje wšitcy druzy so tež

tamne holcy z tuthy bibliskich kruhow jara nastrožichu; ale pola nich běše swjate nastroženie před swjatym Bohom, kotrež dowiedže k woprawdžitej pokuće a k nowemu žiwjenju w Chrystusu. Cežke nazhonjenja na koncu wojny tute holcy džen a bôle zwazzachu mjez sobu a ze swojim Knjezom, tak zo wobzamkny, je-li možno, přeco hromadže wostać. Tak nasta 1947 tam „oeukumeniske Marijne sotrowstwo“, předewzaće wosebiteho raza, ewangelski rjad, a tola njeje žadyn kloštr z mniškami na katolske wašnje! Wone njeznaja žadyn mniši slab, njejsu zdalene swětej. Jich drasta je podobna tej druhich ewangelskich sotrow (diakonisow a druhich), jich wěra, Boža služba je ewangelska; štož jich wuznamjenja, je jich zhromadne žiwjenje, jich zhromadna pokladnja, jich jednore a skromne wašnje, jich lubošć a wjesołoś w Chrystusu. Jich nadawk je modlitwa, próstwa, dobropořešenje, džakowanje na wšelake wašnje a dale připowědanje ewangelija wo Jezusu Chrystusu — tež na wšelake wašnje z bibliskim dželom, z křesčanskej hru, z pismowstwom, z wumělstm, z hudźbu. Tak su mnohim wulke požohnowanje přinjesle! Wone du do korčmow, do tych rožkow wulkeho města, w kotrež hujbenstwo, nuza, njepocīwość knježi, hdžež džěći wotrostu bjez Božeho słowa, bjez modlitwy, bjez křesčanského napominanja. Tam jězdža ze swojim awtobusom, kotremuž rěkaju „Posoł Jezusowy“. Won je jězdná cyrkwińska rumnosć za nabožnu wučbu, za młodu wosadu, za maćernu službu. Druhdy běchu — wosetje při započatku — sotry tam wohrožene. Njemdri, hrozni pačoljo chycy so do nich dać, wozydło wobškodžić, — ale přeco je Boži jandžel jich wobwarnował a škital.

A stajnje je Bóh Knjez so k temu předewzaću, kotrež běchu započeli w Jeho swjatym mjenje, Jemu k česći a ke chwalbje, krasnje wuznał. Najprjedy bydlachu hromadže w malej cheži, w staršiskim domje jich přestejkeri, jich „maćerje“ (to rěka: wone maja dwě maćeri!). Tam njebě dosć městna za nje — je nětko wokoło 60 sotrow! — a njebě dosć možnoty za jich nadawki a přislušnosće.

Tak jim ničo dale wyše njewosta, chiba zo bychu twarili! Ale jak dyrbješe so to stać? Wone njemjachu žanych pjenjez, žanych kreditow, žanych dobrych stykow, žanych nazhonjenjow, žanych mocow. žaneho materiala! A z tutym wuměnjenjom chycu twarić? Njemožna wěc! Ale runje na tamnym dnju, jako dwělowachu, dôstachu jako bibliske heslo: „Moja pomoc steji w mjenje Knjeza, kiž je njebjo a zemju sčinił!“ A jedne móžachu a móža tute sotry: so dowěrié. so Bohu wyše wšeho dowěrić!

A štož nětko scéhowaše, běše jedyn džiw za druhim! Lěžownosć darištaj staršej jednecje sotry — 7 000 qm wulku; pjenjezy so jim jako dar přepokazachu. Na příklad dôstachu jedneho dnja 500.— hr.; na wotřezku přepokazanki steješe: „Hl. hešlo 20. junija!“ A kajke běše (Ochranaowske, Herrnhutske) heslo tamneho dnja? „Što je nětk hotowy, swoju ruku džensa Knjezej napjelnić?“ Za twarjenje pak trjebachu kamjeńe, a drje džesać tysac! Wone pak wěđa: „Za Boha nejsu naše

nuzy wobčežnosće!“ Dostachu do-wolność, dwě wulkej ruinje prjedawšich kasernow potorhać. Nětk mějachu najwažniši material! Přecelny architekt běše jim twarski plan darmo zhotowil. A nětk možachu sotry same natwarić; nawukných a scinichu a dočinichu wšo pod nawjedowanjom mulerskeho poléra. Běše džiw před jich wočomaj, jako běše 1952 wšo dotwarijene, jako rjany maćerny dom a kapala steješe, a to bjez dołha, bjez teho, zo mějachu wěste dochody, zo běchu kredity a zjawne srědki dostale! Lětsa so další twar dokonja, dom za čišernju a druhe dželarnje deleka; horjeka su rumnosće za hosći.

Sotry so 'i jechwaluja, zo su to wšitko dočinile a dokonjaše ze swojej mocu, ale dawaju Bohu česć a chwalbu. To je spožnać, hdyž je wopytaš. Přetož před wrotami steji wulka chorhoj z křižom a napisom: „Natwarjeny sam z pomocu Knjeza, kiž je njebjo a zemju sčinił, we wérje do Jezom Chrysta!“ La.

Złe duchi, kotrež D. Luthera cwělowachu na Wartburg, na jeho Patmosu

Léta 1546, jako bě D. Luther w Eislebenje, 'powjedaše scéhōwacu stawiznu wo tym, kak jeho čert na Wartburg cwělowaše. Won praješe: „Hdyž běch 1521 z Wormsa wotjēl a buch pola Eisenacha zajaty, přińdzech na hrod Wartburg, na swój Patmos. Tam běch we wulkej samotnosći, do-keł nicheto njesmědžeše do moje stwy hač nadobnaj holcay, kotrajž za džen dwojce jěsc a pić přinjeseštaj. Wonaj běštaj mi měšk lěsných worješkow kipiło. Tute worješki zamkných do kaščika. Hdyž chycych w nocu spać, wuslěkach so wó jstwje, hasnych swęcu a džech do komory. Tam lehnych so do loža. Nadobo da so něчто do mojich worješkow, započina je wo rjadu mjetać, rōpoce při ložu; ale ja ležu cyle měrnje. Hdyž zadřemach, započa při schodach mōcny ropot. Myslach při sebi, zo pada na polsta sudow po schodze dele. Ale wědzech, zo je schod ze železom a z rječazami derje zwjazany, zo žana ūiva duša njemože horje. Najebać toho padachu sudy na schod. Stanych, džech na schod pohladać, što by tam bylo. — Schod běše zawrjeny. Tuž prajach: „Sy-li to ty, tak budź to!“ Dowěrjach so Knjezej Chrystusej, wot kotrehož rěka we 8. psalmje, 7. štućka: „Wšitko sy pod jeho nozy dal“ a lenych so zaso do loža.

W tutym času přińdže žona Hansa z Berlepš do Eisenacha. Wona bě pytnyla, zo bych ja na hrodze a by mje rad widžala. Tuto bě njemožne. Tak přesydliču mje do druheje stwy a knjena z Berlepš zasydli so do moje komory. Tutu noc bě we jstwy tajki ropot, zo bě wona měnjenja. tysacy djabolow dyrbja wó jstwě być. Najlepša skladnosć jeho wuhnać je, hdyž zawałaš Chrystusa a čerta zacpiwać. To won njemože znjeć! Dyrbiš prajic: Sy ty knjez nad Chrystusom, tak to budź! Tuto ja tež we Eisenachu prajach.“

Přel. stud. theol. Albert

Pišćele Slepjanskeho Božeho domu

Hrono na měsac septembr 1955:

**Knjez budže za was wojować, a wy budžeće
mjlčeć.**

2. Mojz, 14, 14.